

Memo – Voorstel opzet Voor- en Najaarsrapportage 2024

Onderwerp: Voorstel opzet Voor- en Najaarsrapportage 2024
Van: Martijn van Driel – senior controller
Jelmer Vierstra – Wethouder Financiën
Jaap Pranger - concerncontroller
Aan: Auditcommissie
Datum: 27 maart 2024

Inleiding

In de auditcommissievergadering van 14 februari j.l. is gesproken over de opzet van de Voorjaarsrapportage (VJR) en Najaarsrapportage (NJR). Belangrijkste vraagstukken hierbij zijn:

1. Welke vorm van rapportage faciliteert de raad het beste om haar controlerende rol uit te voeren?
2. Hoe kunnen we zorgen dat de rapportages geschikt zijn om te sturen en niet alleen als begrotingswijziging dienen?
3. Kan de realisatie t/m peildatum inzichtelijk gemaakt worden.
4. Er wordt geen toelichting gegeven bij de groene indicatoren. Is dit wellicht wel wenselijk?

Ad 1. Welke vorm van rapportage faciliteert de raad het beste om haar controlerende rol uit te voeren?

In de auditcommissie is met name gesproken over de vraag of in elke VJR/NJR de hele doelenboom opgenomen moet worden, of dat kan worden volstaan met een samenvatting van de belangrijkste punten per programma.

- Volgens de BBV is voorgeschreven dat de indeling van de jaarstukken identiek is aan de begroting. In de begroting hebben wij de hele doelenboom opgenomen, dat betekent dus dat we hier in de jaarstukken ook over moeten verantwoorden. Tussentijdse rapportages zijn niet verplicht volgens de BBV, dus geldt een dergelijk voorschrift uiteraard ook niet voor deze rapportages. Voor het college is de tussentijdse verantwoording via de doelenboom wel een belangrijk middel om voldoende sturing te geven aan de organisatie om de gewenste doelen te bereiken en zonodig bij te sturen. Met andere woorden: deze rapportage kan zonder veel extra werk aan de raad beschikbaar gesteld worden.
- Een samenvatting per programma met de belangrijkste punten is hierdoor juist extra werk. Waarbij het risico bestaat dat over bepaalde inspanningen / resultaten die de raad belangrijk vindt niet wordt gerapporteerd en vice versa. Dit leidt mogelijk juist weer tot extra vragen vanuit de raad op specifieke onderwerpen. Zoals onder punt 2 opgenomen is, zullen we vanaf de begrotingscyclus 2025 via een pilot een start maken met het anders opnemen van- en rapporteren over bestuurlijke doelstellingen.
- Naast de financiële voortgang en de doelenboom willen we ook steeds meer gaan werken met KPI's die informatie geven over de werkelijke prestaties die bereikt zijn. Dit ook naar aanleiding van de bedragen die beschikbaar zijn gekomen voor de organisatieontwikkeling. Te denken valt aan bedrijfsvoeringsindicatoren, zoals ontwikkeling in FTE's, inhuur en ziekteverzuim. Maar ook bijvoorbeeld indicatoren die iets zeggen over de kwaliteit van de organisatie en de dienstverlening, zoals wachttijden, afhandelingstermijnen, uitkomsten van tevredenheidsonderzoeken en gerealiseerde prestaties. Dit willen we stap voor stap uitbreiden in de komende tussentijdse rapportages.

Het heeft dan ook de voorkeur van het college om de huidige structuur van verantwoording ten aanzien van de doelenboom in 2024 te handhaven en vanaf 2025 gefaseerd te verbeteren met stap voor stap een uitbreiding van prestatieindicatoren.

Ad 2. Hoe kunnen we zorgen dat de rapportages geschikt zijn om te sturen en niet alleen als begrotingswijziging dienen?

Dit is en blijft een lastig vraagstuk. Zoals bekend zijn de VJR en NJR niet bedoeld om nieuwe beleidskeuzes te maken, daar is immers de Kadernota / Programmabegroting voor, maar wel om op punten bij te sturen. Alleen afwijkingen (onvoorzien / onvermijdelijk / onuitstelbaar) krijgen een plaats in de VJR/NJR.

Waar het college nu wel alerter op is, is dat nadrukkelijk de vraag teruggelegd wordt in de organisatie om bij overschrijdingen ook te zoeken naar dekkingsbronnen / besparingsmogelijkheden. Indien mogelijk zullen we hier onderscheid maken in de voorkeurskeuze van het college en eventuele alternatieven.

Voor wat betreft de realisatie van de beleidsdoelen willen wij, zoals besproken in de auditcommissie, in de Begroting 2025 wel kijken om in elk geval voor één programma als 'pilot' met een beknoptere opzet komen voor de programmadoelstellingen. Vervolgens kan dan de rapportage hierover ook beknopter worden.

Ad 3. Kan de realisatie t/m peildatum inzichtelijk gemaakt worden.

Op dit moment is dit in elk geval nog niet mogelijk. Wij werken (nog) niet met tussentijdse periodieke afsluitingen. Ook worden kosten die bijvoorbeeld op jaarbasis in rekening gebracht worden niet verdeeld over 12 maanden. Ook belangrijkste inkomstenbronnen komen niet gelijk over het jaar verdeeld binnen.

Het weergeven van de gerealiseerde kosten op een peildatum geeft nu geen betrouwbaar beeld. Dit is wel een wens die wij als organisatie hebben, maar dit heel lastig te realiseren. Gelet op de vele uitdagingen heeft dit dan op dit moment niet de hoogste prioriteit. Desalniettemin proberen wij wel, door de budgethouders kritisch te bevragen, eerder inzicht te krijgen in afwijkingen en dit mee te nemen in de rapportages.

Ad 4. Er wordt geen toelichting gegeven bij de groene indicatoren. Is dit wellicht wel wenselijk?

Een groene indicator geeft aan dat wij goed op koers liggen om de inspanning/resultaat op tijd te behalen, of dat de inspanning/resultaat al behaald is. Op deze indicatoren is dus geen bijsturing nodig. Om de rapportages leesbaar te houden hebben wij in het verleden de keuze gemaakt om hierbij geen verdere toelichting op te nemen. Bij oranje of rode indicatoren geven wij wel een toelichting. Wij zijn nog steeds van mening dat dit de beste methodiek is. Enerzijds voorkomt dit heel veel werk voor de ambtelijke organisatie. Anderzijds beperkt het de hoeveelheid informatie voor de raadsleden, terwijl deze informatie toch weinig toe zou voegen voor de controlerende taak. Als de wens vanuit de raad is om hier anders mee om te gaan zijn wij graag bereid hierover in gesprek te gaan met de auditcommissie.

Conclusie:

- We handhaven de huidige rapportagemethode met de bekende doelenboom, maar zullen via een pilot met verbetervoorstellen komen en gaan deze stap voor stap uitbreiden met prestatie-indicatoren;
- Bij de VJR/NJR zoeken we nadrukkelijk naar dekkingsbronnen bij overschrijdingen en geven waar mogelijk ook keuzeopties mee;
- We zijn nog niet in staat om adequate realisatiecijfers in de VJR/NJR op te nemen;
- We handhaven vooralsnog de systematiek waarbij we alleen de oranje en rode indicatoren in de doelenboom van een toelichting voorzien.